

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, Piața mare Nr. 30.
Servizori preferențiali au și
primașii. — Manuscrisurile nu se
restituie.
INȘERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukas, Hainrich
Schickel, Rudolf Mosse, A. Oppelius
Nachfolger; Anton Oppelius, J.
Dumreicher, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Ekstein Bernat; în
București: Agenția Lavan, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoig & Lotmann.
Prețuri inserțiilor: o serie
garantată pe o săptămână 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicații mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U L I X.

„Gazeta” ieșe în mâ-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, piața mare,
târgul Inului Nr. 30 etajul
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 152.

Brașov, Vineri 11 (23) Iulie

1897.

Trăgănările Turciei.

Numai alaltăeri s'a discutat în camera comunelor din Londra cestiunea privitoare la tratările de pace din Constantinopol. Cu ocaziunea acăsta subsecretarul parlamentului, Curson, a declarat — ceea ce a declarat și ministrul de esterne frances și ceea ce cetim în toate foile, cari au conexiuni cu guvernele marelor state, — că puterile sunt înțelese și hotărâte a nu admite nicidecum retrocesiunea Tesaliei. Tot ce pot concede puterile este o rectificarea strategică a graniței, pentru că Pôrta în viitor se nu fiă espusă unor atacuri neașteptate. În ce privește despăgubirea de război, puterile au declarat, că acăsta trebuie să se reguleze cam corăspundător cu putința Greciei de-a plăti dobândile anuale.

Bărbatul de stat engles a mai asigurat, că Pôrta a primit în principiu linia strategică a frontariei, schițată de comisia militară.

Cu atât mai surprindătoare este scirea, ce-o aduce agenția Reuter din Constantinopol despre suspendarea tratărilor de pace. Se anunță adevărat numitei agenții, că deorece Turcia n'a primit până acum linia de graniță strategică fixată de atașaii militari, tratările între ambasadorii puterilor și Tevfik-pașa au fost de-o camdată sistate. Aceeași scire adaugă însă, că ministrul de esterne Tevfik-pașa a trimis de atunci mai multe comunicate ambasadorilor, spunându-le, că cestiunea se va regula într'un mod satisfăcător.

Ambasadorii au ținut o conferență lungă și au raportat apoi guvernelor lor, cerându-le instrucțiunile necesare.

Cabinetele vor avé deci a decide și vor trebui în fața acestor stări de lucruri să chibzuască și asupra măsurilor colective, ce vor trebui să le ia spre a constrînge pe

Pôrta de-a ține sémă de hotărările puterilor.

E bătătoare la ochi contradicțiunea între asigurarea secretarului Curson în parlamentul engles și scirea de mai sus, că Turcia încă nu se gândesce a primi regularea frontariei propusă de puteri. Mai mult: scirile de eri vorbesc chiar de amânarea ședinței ultime, ce era să se intrunescă eri, Mercuri, pentru a duce la sfârșit tratările de pace.

Turciei îi vine greu a se supune voinței puterilor, deși vede, că în cele din urmă va trebui să-și plece capul. Nicî nu e lucru puțin a fi victorios în război și a te vedé silit în cele din urmă să te mulțamești cu nimica totă. Dér în trăgănările Pôrtei este și multă metodă. Pôte că ea dela acăsta trăgănare așteptă ceva deosebit, ce ar veni în favorul planurilor sale.

Orî cum, fapt este, că cu toate asigurările făcute în camera francesă și englesă de reprezentanții guvernelor, Turcia încă tot temporiséză. Tactica acăsta se dîce, că a și îndemnat pe una din marele puteri, pe Italia, să propună luarea de măsuri coercitive față cu Turcia. Dăcă în adevăr Turcia n'ar vré să se conformeze dorințelor Europei, atunci s'ar crea o situațiune mult mai dificilă „concertului european”, decât cum a fost față cu Grecia, și Dumneșeu mai scie, ce ar mai puté să ese din acăsta „perfectă armoniă” a puterilor, cari sunt dedate a cere mult și a nu da nimic.

Imprejurarea, că cestiunea Cretei éráși începe a se complica, se înțelege, cu concursul guvernului otoman, nu contribue nicidecum la simplificarea desnodământului.

Nu puțin a surprins în cercurile ambasadorilor scirea, că Sultanul a numit pe fostul mare vizir Djevad-pașa valiu, adevărat guvernator civil, al Cretei, — un post, care rămase neocupat dela isbucnirea ul-

timei revoluțiunii încoce. Acum se anunță, ce e drept, că călătoria lui Djevad-pașa la Creta s'a amânat; numirea lui însă a făcut o rea impresiune asupra ambasadorilor marelor puteri, fiind-că ei ved într'ênsa intențiunea Pôrtei de-a încurca din nou trebile în Creta și de-a paralisa acolo acțiunea puterilor.

Sultanul pôte că-și mai gândesce — și acăsta ar fi ceva firesc — că dăcă nu-i dau nimic în Tesalia, de ce se nu caute să-și recăștîge cel puțin puterea asupra Cretei? De ce se piérdă terenul cu totul și în insula acăsta?

Astfel stând lucrurile, anevoiă se va ajunge la finalisarea păcii, fără ca să urmeze mai înainte un pas serios de constrîngere din partea puterilor, ér graba, cu care Sârbii și Bulgarii își continuă pregătirile militare, pare a dovedi, că din acăsta parte cel puțin se așteptă, că un eventual ultimatum al puterilor va puté să schimbe situația și în defavorul păcii.

Războiul ori compromis?

Discuțiunea din ședințele camerei ungare dela 20 și 21 Iulie.

După cum anunțase în conferența clubului liberal de Lunî, ministrul-președinte Banffy a propus în ședința de Marți, ca în viitor ședințele să dureze dela 10 ore a. m. până la 3 ore p. m., nu numai până la 2 ore ca până acuma. Banffy a vorbit foarte scurt, salutată fiind de opoziția cu strigări ironice de „Hoch!”

Înainte de începerea ședinței însă, se făcuse o învoială între conducătorii opoziției și partida guvernului, ca discuțiunea asupra propunerii lui Banffy să fiă amânată ori o di, adevărat pe Miercuri.

Acăsta a cerut-o în numele opozițiunii Arpad Szentiványi (apponist).

Ministrul-președinte Banffy s'a învoit și așa discuția s'a amânat ori o di.

Mercuri în 21 Iulie n. se adunaseră la ședința camerei deputați în număr foarte

mare. Lojele și tribunele erau îndesuite de public.

Ministrul-președinte Banffy s'a ridicat mai întâiu și a reînvoit propunerea sa din ziua precedentă, ca ședințele de-acoi încolo să dureze până la 3 ore p. m.

Franco Kossuth, președintele „partidei independente” și „dela 48” declară, că el și partida sa nu primesc propunerea lui Banffy, căci e prima verigă în lanțul acelor măsuri, ce voesce să le ia guvernul în contra opoziției. Opoziția nu merită o asemenea tratare din partea guvernului, pentru-că și-a împlinit datoria în mod cuviincios și serios.

Abatele Ioan Molnár în numele partidei populare respinse asemenea proiectul prezentat de Banffy, pentru-că vede într'ênsul luarea de represalii față cu opoziția.

Contele Albert Apponyi dîce, că n'are temei propunerea, pentru-că nu garantéză, că desbaterile vor decurge în viitor liniștit. Aici pôte să ajute numai o învoială pacinică, în care nici o parte să nu se umilască, nici majoritatea, nici opoziția. Cestiunea și așa pentru partida liberală, este de-o importanță secundară, dér cu privire la opoziția, este importantă libertatea presei.

Contele Stefan Tisza vorbesce apoi între aplausele partidei guvernului, dîcend, că Apponyi nu propune compromis, ci voesce ca majoritatea să pună jos armele. Ce va fi din principiu de responsabilitate al guvernului, pe care se întemeiază parlamentarismul, dăcă o mică minoritate îl pôte constrînge a-și schimba voința. Vorbitorul crede, că față cu opoziția este îndreptățit nu numai proiectul ministrului-președinte, ci sunt justificate și măsuri mai radicale. Nu e lucru parlamentar, când desbaterea este dirijată de un comitet. (Alsinne la comitetul presidat de deputatul Justh și ales de opoziția pentru a conduce mișcarea obstructionistă). Opoziția pôte să alégă între obstructione și între un control oinstit. Dăcă alege obstructione, vorbitorul va lupta cu toate puterile sale pentru apărarea parlamentarismului. (Aplause nesfârșite pe băncile guvernă-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Zoologia medicală a țeranului român.

De Dr. N. Leon.
(Urmare.)

Buratecul, burătăcelul, brotăcelul, răcănelul, răcătețul. *Hyla arborea*. *Rainette*. *Laubfrosch*. — Cine sărută buratecul pe pân-tece de trei ori, nu-l mai prind frigurile. Femeile sterpe, care nu pot face copii, să bea ud de buratec. Fiind-că buratecul strigă când e vremea a ploie, Românul crede, că are influență asupra ploilor, de aceia îl prinde, îi oasă gura cu un fir de mătăasă, și nu-l deslégă de cât când vrea să plóie.

Salamandra, salamandrița, salamizda. *Salamandra maculata*. *Salamandre terrestre*. *Ge-flechte*. *Feuer Salamander*. — Când ved fetele o salamandră țin mâna întinsă ca să trecă peste ea, fiind-că cred, că ajung îndemănatoice la cusut; ori-ce cusătură cât de grea îndată o fac.

Năpărea. *Anguis fragilis*. *Orvet*. *Blind-schleiche*. — Capul fierț se bea pentru slă-băciunea puterilor (impotență).

Șopârla. *Lacerta muralis*. *Lézard gris*. *Flinke gemene Zaun-Eidechse*. — Românul crede, că șopârla este prietina omului. Când adorme omul pe câmp și șarpele veninos vré să-l atace, șopârla vine de îi dă de soire; se sue pe el și îl treșesce. Poporul frances crede mai mult, că dăcă cineva are nevoe de bani, nu are de cât să pue în încălțăminte o odă de șopârlă și banii vin de la sine*).

Șapte sau 12 ouă de șopârlă se pun într'o olă și se fierb bine cu apă până se face gălbănușul virtos, se scoate apoi gălbănușul, se învâlește cu aluat, se ococe, se nuscă bine, se piséză și se bea rachiu de drojzii pentru cui (cui se dîce la un fel de bolă mai rea ca vătămătura). Cu sângele de șopârlă se ung și se tămăduesc negei, care se fac pe mână. O șopârlă vie fiartă cu o jumătate cea unt-de-lemn, se desparte în trei părți și se dă de beut la bolnav pentru oțigă, în 3 zile succesive.

Gusterul. *Lacerta viridis*. *Lézard vert*. *Grüne Eidechse*. — Corpul de guster din

*) I. Baumgarten. A travers la France Nouvelle, pag. 342 Cassel 1880.

luna lui Martie se fierbe în apă și se spală cu ea pentru umflătură de gât.

CLASA REPTILELOR.

Brósca țăstósă. *Testuda*. *Tortue*. *Schildkröte*. — Supă de brósca țăstósă pentru tusa măgărăscă. Ouăle bătute cu rachiu se beau pentru vătămătura și femeile sterpe pentru ca să facă copii.

Șarpele. *Ophidia*. *Serpent*. *Schlange*. — Românul cunoșce mai multe neamuri de șerpi: șerpi răi, veninoși și șerpi de casă, blândi; la fiă-oare casă este câte un șarpe blând, care vine pe lângă copii și pe care une-ori copii îl hrănesc cu lapte și cu mămăligă; acăsta a impresionat și pe marele istoric frances filo-român *Michelet*. El istorisesc următorea scenă foarte duiosă:

„Un de nos amis, s'arrêtant chez une paysanne de Transylvanie, la trouva toute en larmes. Elle venait de perdre son fils, âgé de trois ans. „Nous avons remarqué, dit-elle, que tous les jours l'enfant prenait le pain de son déjeuner et s'absentait une bonne heure. Un jour, je le suivis et je vis, dans un buisson à côté de

„l'enfant, un grand serpent qui prenisit sur ses genoux le pain qu'il avait apporté. Le lendemain j'y conduis mon mari, qui, s'effrayant de voir ce serpent étranger, non domestique, et malfaisant peut-être, le tue d'un coup de hache. L'enfant arrive, et voit son ami mort. Désespéré, il retourne au logis en pleurant, et criant *Pouiu* (c'est un mot de tendresse qu'on donne à tout ce qu'on aime; mot à mot, cher petit oiseau). *Pouiu!* répétait-il sans cesse. Et rien ne put le consoler. Après cinq jours de larmes, il est mort en criant: *Pouiu!*”

Cu zeamă de șarpe fierț se spală copilul când se ródé la ham. Pielea de șarpe (care o lapădă când își schimbă pielea) se pune la umbelical femeilor, când nasc greu, pentru ca să li-se inlesnescă facerea; uscată și pisată se mai presoră pe rana ce se face pe spinare la cai. În Talmud se recomandă șarpele fierț în unt-de-lemn în contra riei*).

Contra mușcăturei de șarpe, Românii

*) Dr. L. Lewysohn, Die Zoologie des Talmuds, pag. 237.

mentale). După această ședință a fost suspendată. Discursul fiului lui Tisza Kalman a făcut impresiune rea asupra opoziției.

In ședința de Marți, opoziția a rugat pe președintele camerei, Szilágyi, să intervină la guvern pentru a mijloci o conferință, care să caute modalitatea unui compromis. Szilágyi a primit însărcinarea. Conferința aceasta s'a și ținut Mercuri după amăzi în palatul ministrului-președinte.

După discursul tinerului Stefan Tisza, cei mai mulți nu cred vero simil, ca compromisul între guvern și conducătorii opoziției să se realizeze.

Marți s'au sfătuit corifeii opoziției despre atitudinea ce se o ia în fața propunerii ministrului-președinte. Conferința, la care a luat parte și Apponyi cu ai săi, s'a ținut la clubul kossuth-ist. După o dezbateră de mai multe ore s'a decis, ca pentru cazul, când se va retrage § 16, obstrucțiunea să fie sistată, în caz contrar lupta să fie continuată în modul cel mai energetic.

Fracțiunea Ugron a decis să se alature în toate la fracțiunea Kossuth. Și cei din partida „poporală” au ținut consfătuire și au decis să combată propunerea ministrului-președinte. Această partidă nu ia parte în nici într'un chip la tratările asupra unui compromis.

CRONICA POLITICA.

— 10 (22) Iulie.

Privitor la congresul național bisericesc al Sârbilor se telegrafază din Carloveș, că congresul a ținut o ședință, în care majoritatea a declarat, că înainte de toate vră se se pună la ordinea zilei chestiunile administrative și numai după aceea să urmeze dezbateră statutului organic. Această însă stă în contra-țicere cu declarațiunile comisariatului guvernial, făcute în numele Majestății Sale. Situațiunea a devenit deci mai complicată și mai apropiată de probabilitatea disolvării congresului.

„N. fr. Presse”, cum și alte foi „liberale” din Viena laudă politica obstrucționistă a Germanilor din Austria, zicând, că această politică a lor a aflat aprobare chiar și în străinătate. Ca dovadă se provacă la faptul, că profesorii de universitate din Germania, în număr de peste 80 de inși, au trimis profesorilor de universitate germani din Austria o adresă, în care-i felicită pentru atitudinea observată față de ordonanțele de limbă. Observăm tot-odată, că Germanii din Eger nu încetăză de-a căuta toate mijloace pentru a șicana pe funcționarii de stat. Unora li-s'au abdis cuartierele, ce le aveau la Nemți, altora — și între aceștia se află și căpitanul de poliție — li-s'a abdis mâncarea (costul), ce aveau

pe la otele germane. Un deputat, contele Kaunitz, și-a depus chiar și mandatul din cauza grelei situațiuni politice.

SCIRILE DILEI.

— 10 (22) Iulie.

Excursiunile școlii speciale de finanțe din Bucuresci. Școala de finanțe din Bucuresci se găsește de present în Brașov într'o excursiune științifică și culturală sub conducerea d-lui Dr. Maximilian Popovici, profesor de chimie și tehnologia mărfurilor, în scop de a vizita diferitele stabilimente industriale și culturale de aici. Excursiuniștii au plecat luni dimineața din Bucuresci spre Câmpulung, unde au vizitat — pe lângă fabricile de hârtie, var hydraulic, ipsos — și mănăstirea dela Nămașoș. Marți au plecat spre Transivania, trecând peste munți în trăsuri. Sosiți în Zărnești, au vizitat fabrica de hârtie, mola de pastă de lemn și fabrica de celuloză. Eri, Merouri, după amăzi sosind în Brașov, au întrebuințat timpul vizitând biserica, gimnaziul român din Brașov etc. Astăzi des de dimineață au reinceput vizita fabricilor; până la amăzi au vizitat fabrica de postav Scherg, fabrica de acid sulfuric, de îngrășăminte chimice de lângă gară și apoi fabrica de bere cu slădăria pneumatică dela Dêrste. Excursiuniștii vor mai vizita în drumul spre Bucuresci, pe valea Prahovei, fabricile de postav și sticlăria dela Azuga și vor termina cu vizitarea salinelor dela Doftana, a puțurilor de păcură și rafinăriilor de petrol dela Câmpina.

Vicariatul metropolitan din Budapeșta, înființat cu câțiva ani înainte sub conducerea episcopului Ferd. Cselka, a fost acum desființat, deoarece s'a dovedit, că această instituțiune a fost superfluă. Afacerile mai importante și așa le resolvă primatele in-su-și, ér pentru alte chestiuni mai neînsemnate nu e lipsă a susține vicariat metropolitan în Budapeșta.

Un secretar ministerial arestat. Cu vre-un an și jumătate înainte, Pettkó László, fost secretar în ministerul unghuresc de interne, după ce defraudase mai multe mii pe florenți, fugi din Budapeșta, lăsându-și familia în cea mai mare miserie. El fugise numai după ce se dase de urma defraudăției și după ce se pornise cercetare disciplinară și penală în contra lui... Fuga de-ocamdată a fost binevenită și pentru el, căci a scăpat de închisore, dér și pentru cinstitul ministeriu, căruia de bună seamă nu iar fi servit spre mare onore să vadă pe un funcționar al său în închisore. Dér ce se vede? Poliția din München n'a ținut seamă de aceste considerațiuni și în zilele aceste a prins pe „d-l secretar ministerial” unghuresc și l'a arestat. El va fi dat acum érași pe mâna tribunalului din Budapeșta, care de bună seamă îl va și pedepsi de nu cumva se va întâmpla érași să fugă.

Monumentul găsit la Bumbestii. Se scrie din T.-Jiu „Epoca”: D-l Polonic, erheologul trimis de ministerul român de instrucțiune în studii arheologice, a descoperit Sâmbătă la Bumbestii, lângă T.-Jiu, sub ruinele cetății lui Traian un monument de o lungime de doi metri și lărgime de un metru. Monumentul este sfărâmat în mai multe bucăți, dér ou toate acestea inscripțiunea latină de pe el e aproape intactă. Deși monumentul nu este încă reconstituit, căci mai lipsese câte-va bucăți, totuși din inscripțiunea rezultă, că el a fost cioplit de legionarii romani, sub privegherea directă a împăratului Traian, ca semn, că la Bumbestii a fost așezată o parte a legiunilor. D-l inginer Polonic lucrează mereu cu 60 soldați la zidurile cetății romane, cu atât mai virtos că o legendă populară spune, că acolo se află înmormântată o comoră, — bogățiile luate de legionarii din palatul Sarmisage-tuza, al regelui Decebal. Ruinele sunt păzite ziua și noaptea de soldați.

Recolta viilor, după cum se comunică din mai multe părți ale țerei noastre, va fi în anul acesta cât se poate de slabă. Ciorchinele, din cauza multor ploii, au căzut de pe vițe; în multe locuri a cauzat și grindina pagube mari.

Mare nenorocire într'un teatru. Din Salonta-mare (Ungaria) se telegrafază cu data de 21 Iulie: În teatrul de aici s'a întâmplat în decursul reprezentației de aseră o grăznică nenorocire. Se dădea tocmai piesa „Falu russza” și balconul era înțesat de spectatori. De-odată se rupe balconul și cu 'n sgomot teribil vre-o 130 de oameni se prăvălesc în parter; firesce, că numărul celor vulnerați a trebuit să fie foarte mare. Patru-șeci, se zice, au fost greu răniți, cei mai mulți au suferit frânturi de mână și de picior. Dêcă au fost și morți, ceea ce cu greu va fi lipsit, nu spune scirea nimic.

Nebunișii de căldură. Din Graz se telegrafiază, că în Mollthall trei oameni au nebunit din cauza marelor călduri. Unul din ei a fost transportat în casa alienaților din Klagenfurt, al doilea s'a sinucis, ér al treilea stă acasă sub cură.

Tragedia unui joc de copii. În Tere-siopol s'a întâmplat zilele aceste un caz foarte grozav. Un fiu al proprietarului de acolo, Coloman Szabo se juca în curte cu alți mai mulți copii. De-odată îi trăsni în minte ideea, ca el să producă pe omul, care se spânzură. Luă o sfără subțire, cu un capăt o legă de stêlpul unei uși, ér la celalalt capăt făcu un laț, în care își băgă gâtul. De-odată scaunul, pe care se afla, s'a răsturnat și nenorocitul copil rămase spânzurat. Când părinții săi luară de veste, el era mort.

O fată ucisă. Din Timișoara se anunță; În șanțurile comunei Cebra (ceroul Pardanyi) s'a aflat cadavrul teribil mutilat al unei fete, a căreia cap era tăiat. Cadavrul

a fost recunoscut ca al fiicei administratorului, Gizela Strebing, care fusese răpită de un om cu numele Wolner. Wolner a fugit. Acest caz teribil a produs mare iritațiune.

Nouă încercări cu telegrafal fără sêrmă. Corespondentul țiarului „Neue fr. Presse” telegrafiază, că o persoană competentă din marina de război italiană i-a scris din Spezzia, că telegrafal fără sêrmă a lui Marconi face minuni. Pe uscat Marconi a făcut încercări cu el până la o distanță de 19 chilometri și pe Mare a făcut încercări între două corăbii, ce plutău în direcții opuse și erau 4 chilometri departe de olaltă. Succesul a fost deplin.

Un lup în vagon. Dilele aceste s'a produs o scenă de mare senzațiune în gara dela Pesta. Într'un tren, ce venea dela Viena se afla într'o colivă și un lup. Acestuia îi succese în decursul călătoriei să rupă grățiile de fer ale coliviei și să iasă dintr'ênsa. Îndată ce se lăți vestea între pasageri, se produse o mare panică. Toți alergau spre esire, temându-se că lupul va scăpa și din vagon. Poliția dădu ordin să se impuse lupul. Acesta se și întâmplă, dér numai după a 6-a împușcătură lupul a fost mort.

Concert. Astă-sêră, la 8 ore, musica orașenescă concerteză în grădina otelului „Pomul verde”.

Ôșpeții cari vin la Brașov pot afla cele mai bune, mai curate și mai igienice odăi la Villa Kertsch, aflătoare pe promenada cea mai mare a orașului, în nemijlocită apropiere de gara tramvaiului, așa că nici nu trebuie birje. Odăi multe și pe ales, clădire în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou mobile nouă, serviciu prompt, ér bașșurii nu se dau. În grădina restaurant și musică mai în fiă-care și. Se pot închiria odăi și apartamente întregi cu luna, cu săptămâna și cu ziua, costând dela 1 fl. până la 4 fl. pe și.

Expedițiunea cu balonul la polul nordic. Dumineca trecută (11 Iulie n.) Andrée și-a făcut ascensiunea de pe insula Danezilor, cea mai nordică din insula Spitzberg. Un vânt favorabil sufia spre pol, și balonul s'a îndrumat maestos spre acest fin-de-siècle „pământ al făgăduinței”. Lumea întregă însoțesece cu urări de succes mândra îndrăsnélă a aeronautului, lumea întregă ar urmări-o cu interes, dêcă întreprinderea acêsta ar fi de genul celor pe cari le poți urmări în toate fazele lor. Dér de acuma de sigur nu vom mai auzi de Andrée și de tovarășii lui, Nils, Strindberg și Franckel, decât când încoronăți de succes, séu învinși de greutate și vor întorce în climate mai blânde — dêcă vre-odată se vor întorce și nu vor plăti ou o mörte grăznică, în pustiu fără margini al gheței, fapta lor trufașă.

Neapêrat, greutatea împotriva căroră va avé se se lupte Andrée, vor fi cu totul de altă natură decât acelea contra căroră s'a războit Nansen, după cum de altă natură este și modul cum a reluat Andrée expedițiunea sêrbătoritului său premergător; de altă natură, dér nu mai puțin grave. Dêcă Nansen a avut se se témă de vasul său, faimosul Fram, se nu fiă strivit de blocurile de ghiată, uriașii stejari ai polului, Andrée are a se teme de alte eventualități. Nu trebuie să uităm, că nu se cunoșc aproape de loc circumstanțele atmosferice și meteorologice, cari domnesc în regiunile circumpolare. Și apoi o mică spărțură în pânza balonului și îndrăsnélă aeronautii vor căde, din sborul lor mândru, la pământ — dêcă pământ se poate numi scörța dură, rece și stêrpă a gheței eterne. Chiar și fără spărțură în pânză, a de ajuns ca un strat de zăpadă înghețată să acoopere balonul, pentru ca modernul Icar să cadă jos cu aripele paralizate, de astă dată paralizate nu de căldură, ci tocmai de polul opus.

Pentru asemenea întâmplări nenorocite, aeronautii noștri s'au aprovisionat cu sănii și cu de-ale mâncării pentru mai multe luni. Ori-cum, dêcă îi va surprinde

(Va urma.)

beau apă din burdujelul de șarpe, adecă din pielea unui șarpe jupoeat mai dinainte se descântă:

Ce faci fată pe piatră?
Fac turtă de cenușă
Cu lapte de căpușă
Cine a mânca?
Șarpele a mânca
Pe loc a crăpa?

séu:

Boscodin pomilue, Maica Sântămărie
Intunecai, mănecai la fântăna de
[sub plai.

Acolo găsi pe hădărău, hădărău
Sus pe lespădărău
Mănos rău.

Ce stai hădărău, hădărău sus pe
[lespădărău
Mănos rău.

Stau oă étă ce mi-s'a întâmplat: pe outare (ii spune numele) pe oodă m'a oăloat și ou ciocul l'am apucat, ou venin trupul și l'am inveninat. De leacul lui ce e? trei bețe de corn, trei de slun, ca anul ourat, ca steaua luminat, ca argintul strecurat și ou mă-sa, ce l'a făcut pe el. Gheorghe Enuța Strimbeni).

Altul:

Plecă Maica precistă pe calea lui Hristos, ou cine-va se duse la fântăna rău, și găsi pe Spinărău și dișe: Spinărău, Spinărău, ce șești trist și măhnit, fôrte rân încolăcit, că eu descântecul têu il sciu în oălin și în mălin, crap, șarpe și veniu. Păsărică albă și codalbă, oalcă în cer și în pământ desumflătură de șarpe (Vraciul Coman Morarul, Valeni).

CLASA PASERILOR.

Rața. *Anas. Canard. Ente.* — Pielea de pipotă (rinză) se frécă ou ea pe negel, séu se arde, se face prav pentru albéța séu în rachiu, se dá de băut la copii, care au treapăd. Cărciurarii pun botul de rața în rachiu și după ce îl descântă, îl dá muștereiilor ca sé-i atragă cum se trage rața la apă. Sângele de rătoi negru se bea ou rachiu pentru gălbănare.

Gâșca. *Anser cinereus. Oie. Gans.* — Untura de gâșcă se bea ou lapte dulce pentru durere de piept și gâloi. Gâinașul se i-a ou lapte pentru turbăciune. Cine se spală ou scaldătură de gâșcă nu se mai li-

pește nici o bôlă de el, ou nu se prinde apa de gâșcă. Bobocul de gâșcă, care merge înainte cărdului se arde și se dá de ciobani la oi ca se stea una de alta grămadă. Gâinașul de gâșcă se pune la buba numită *trântitură*, care se face la călcăiul ômenilor, care umblă mult.

Gâina, *Cucoșul. Gallus. Cocq. Haus-huhn.* — Pielea de pipotă e bună pentru vârsături. Zama sărată de pui de *gâină neagră* (fără nici un fulg alb) se bea ou se éșă șarpele, când intră în om. Puil de gâină neagră se spintecă de viu și se infășură ou el sângerând la umflătură séu scrintură. *Rodul de cucoș* (testicul) se inghite de bărbății, care și-au perdut rodul, adecă care nu mai pot avea copii. Puil de gâină din luna lui Martie e bun de dragoste. Cine mănâncă labă de gâină, spune tot ce aude, nu pôte ținea taină (secret). Oôja de ou arsă și pisată, se trage pe nas ou se oprése sângele, când se pornește se curgă. Gâinașul de gâină preparat ou său de luminare și pelin verde, se pune la păutecele copiilor care treapădă.

tómna și érna acolo, în peisagiul mort al regiunilor polare, sórtea lor nu va fi de învidiat. Se soia că între echinopțiul de tómna și cel de primăvară — timp de 6 luni — la pol este nópte veotnică. Nópte și frig! Indrásnejii espediționisti riscă să fi lipsiți o eternitate de sórele dátător de lumină și căldură, de sórele dátător de viétă, și totuși nu-i înspăimântă această perspectivă. Omul, atât de mic, atât de slab, îndrásnește, conștient de slăbiciunea și de micimea sa, să înfrunte puterile uriașe și órbe ale naturei. Éta o ediție modernă a vechei legende despre Prometeu înfruntând mânia trăsmitóre a lui Joe.

Dér și ce triumf, decât se vor întorce încoronati de succes din această primejdiosă expediție! Ce triumf când, prin perseverență și vitejia, omul va fi cucerit și a cel punct al globului, care se párea inaccesibil până acum! Comóra cunoștințelor se va găsi, prin această onerare sporită enorm. Mai ales meteorologia, care până aci e mai mult un registru de observații empirice, va puté fi atunci pusă pe base cu adevérat științifice. Atâtea fenomene curioase — citez numai *aurorale boreale* — până aci misterioase, își vor găsi în sférșit explicația. Și deóre-ce ori-ce descoperire științifică, ori cât de „platonice“ ar párea la prima vedere, își găsesc totdeuna aplicațiunea sa practică, triumful expediției polare va spori și suma fericirii omenești.

Éta de ce *André* și cu tovarășii lui sunt cu drept cuvânt obiectul admirației și simpatiei omenești întregi.

Internatul de fete din Beiuș.

Inștiințare pentru anul școlastic 1897/98.

1. Elevele internatului sunt séu stipendiste în întreg, séu stipendiste în jumătate, séu solvente.

2. Escalența Sa I. P. S. D-u Michail Pavel, episcop diecesan, a îmbinat 12 stipendii pentru elevele din internat.

3. La aceste stipendii pot concura în prima linie fetele orfane de preot din diecesa gr. cat. de Oradea mare; în internat nu pot fi decât fetele de religiunea gr. cat.

4. Stipendistele, cari se bucură de stipendii întregi pentru proviziunea, instrucțiunea și educațiunea din internat nu solvesc nimica; elevele, cari au stipendiu numai în jumătate, solvesc 75 fl., ér elevele solvente solvesc la an o sumă de 150 fl. v. s. în două séu cel mult 4 rate egale anticipative, adevă în 1 Septemvre, 15 Noemvre, 1 Februarie și 15 Aprilie.

5. Elevele aședate în internat pentru sumele amintite primesc proviziunea întregă, adevă quartir, întreținere corăspunđtóre și bună, luminat, încălđit, spălat, instrucțiune specială în studiu, în deolamări, în cant, în dans, în diferite destertăți, în lucruri de mână, economia oasnică, în fiecare di în anumite óre instrucțiune conversațională în limba română, maghiară, germană și, la dorința expresă, și în limba franceză; distracțiune corăspunđtóre, apoi uniformă, care constă dintr'o haină, 2 surte în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iérnă. Didactrul anual pentru sócelele elementare e 2 fl. 95 cr. Spesele pentru cărțile trebuincioase, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână etc. nu sunt ouprinse în suma amintită de 75 fl., respecotive 150 fl., oi despre acoperirea acestora trebuie să se îngrijésoa părinții séu tutorii.

6. În internat se primesc eleve de I—IV clasă a sólei civile și eleve de I—IV clasă a sólelor elementare populare. Elevele sólei civile vor cerceta sóla civilă publică împreunată cu internat, ér elevele sólei populare vor cerceta sóla elementară populară de stat din loc.

7. Elevele, cari voesc să fie primite în internat, ori ca stipendiste, ori ca solvente, au să-și înainteze petițiunile pentru primire la Veneratul Ordinariat diecesan gr. cat. din Oradea-mare până în 10 August a. c. Petițiunile sunt a se provedé: 1) cu carte de botez. 2) cu testimoniu școlastic. 3) cu testat medical despre sănătate, 4) cu atestat de revaccinare; doritóre

rele de a obține stipendiu vor acude și un atestat comunal despre poziția și starea materială a lor, eventual a părinților lor.

8. Elevele primite au să aducă cu sine: Schimburi și fuste 6 din flăcare, din fuste 2 să fie din baroet, cel puțin 6 ciorapi de colóre închisă, 1 umbrelă, cel puțin 2 părechi de încălțăminte nouă și superindumentele de lipsă cu manta de vară în colóre vênătă. O saltea (Strohsach) de 210 cm. lungă, 100 cm. lată, o plapomă de acoperit, 2 perini, 4 fețe albe de perină, 3 șervete, 4 ștergare, 2 pepteni (unul des și altul rar), perie de dinț, de haine și de ghețe, săpun.

9. Elevele să aducă cu sine conscrierea tuturor obiectelor și uneltelor trebuincioase în două esemplare.

10. În fine cu provocare la dispozițiunea Veneratului Ordinariat de sub Nr. 1815/96 se atrage atențiunea părinților și tutorilor acelor eleve stipendiste, cari au fost stipendiate condiționat, să nu întârđie a-și presenta din nou petițiunile la Veneratul ordinariat diecesan pe timpul hotărât.

Direcțiunea.

Economia.

Urcarea prețului grânelor.

Prețul grânelor s'a urcat alaltăeri până aproape de 10 fl. hectolitru. De Sâmbăta trecută s'a urcat cu nu mai puțin, decât 1 fl. Un preț așa mare n'a avut grâul dela anul 1892. La acesta au contribuit în prima linie rezultatele nemulțămítóre ale recoltei din Ungaria.

Din raporturile cele mai nouă se vede, că rezultatele treeratului în cele mai importante ținuturi ale Ungariei, în ținutul Tisei și în Bacóca au rămas îndérștul chiar și a micelor așteptări de până acum. De aceea se afirmă, că încă este ceva prea mult, decât se calculéază, că recolta grâului în Ungaria va da în anul acesta 28—29 milioane măji metriche. Nu va da nici atăta și deci lipsa va fi mai mare cu 10 milioane ca anul trecut. În privința calitativă abia numai a treia parte din tot grâul se consideră ca bună cu grăunțele și greutatea plină. La acesta se mai adauge, că proviziunile nu sunt așa de mari spre a puté compeneza lipsa, ce o dá secerișul din anul acesta. Urcarea prețurilor la Viena și Budapesta a fost până acuma izolată, de câteva zile însă a început să se urce prețul grânelor și în piețele străine. Pe piața de grâne internaționale au contribuit la urcarea scirile despre perspectivele slabe ale secerișului în Rusia; mai departe s'a lătit părere, că necesitatea de import a Franței va creșce în urma secerișului ei mai slab din anul acesta.

Aruncând o privire peste piețele lumii aflăm un seceriș fórte bogat în America și un seceriș plin de speranțe în Germania. În celelalte țeri producătóre și consumătóre însă, rezultatele sunt parte nemulțămítóre, parte, cum e în Ungaria și România, fórte slabe. Cu urcarea prețurilor a premers Viena. În 1 Iulie s'a notat aici pentru grâu 8.50 fl. de hectolitru, în 20 Iulie s'a notat la încheierea bursei de cereale hectolitru cu 9 fl. și 86 cr. Ovésul și oucuruzul (păpușoiul) numai fórte puțin s'a urcat în preț. În legătură cu mișcarea prețurilor grâului stă și urcarea prețurilor pentru sorobélă de grâu cu 1 fl. după cum au decis fabricanții.

Convocare.

Adunarea generală anuală a despărțământului XXI, Năséud, al Asociațiunei transilvane se va ținé la 8 August n. c. 10 óre a. m. în *Sângiorgiul român* cu următóre programă:

1) La 8 óre a. m. celebrarea cultului divin în biserica parochială. 2) Deschiderea adunării prin președinte. 3) Raportul Comitetului despre activitatea sa din anul acesta. 4) Alegerea unei comisii pentru censurarea rațiocinului. 5) Alegerea unei comisii pentru încassarea de taxe și înscrierea de membri noi. 6) Cetirea de disertatiuni. 7) Raportul comisiiunilor de sub

p. 4 și 5. 8) Alegerea a doi delegați la adunarea generală a Asociațiunei din Međiaș. 9) Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal.

Din ședința comitetului despărțământului XXI, ținută în Năséud la 7 Iulie 1897.

Dr. Ioan Pop,
vicar for. episcopesc
direct. despărț.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 21 Iulie. Conferența, ce s'a ținut aci după améđi de cătră căpeteniile tuturor partidelor, afară de „partida populară“, și în care a fost reprezentat și guvernul, nu s'a putut uni asupra unui compromis. În urma acesta, partidele opoziționale au decis a continua energic lupta contra guvernului, întrebunđând tóte mijlócele. Acesta este rășboiul.

Belgrad, 20 Iulie. Sceptștina a aprobat în unanimitate creditele suplimentare pentru ministrul de rășboi, care se urcă la 9,230,123 franci. A primit și legea asupra modificățiunilor în organizația armatei. Se crede, că sesiunea Sceptștinei se va închide la finea săptămânei acesteia.

Constantinopol, 21 Iulie. Conferența, ce a fost să se țină astăđi după améđi, s'a amănat. După cum se vorbesce în cercurile turcesci, Pórta doreșce acuma să priméscă *Creta în schimbul Tesaliei*, séu cel puțin să se restabilească raporturile de mai înainte în Creta.

Berlin, 21 Iulie. Se crede, că cabinetele negociéază acum asupra formei, ce să se dea *ultimatului* puterilor cătră Pórta.

Literatură.

În *Tipografa „Aurora“ A. Iodoran* din Gherla a apărut: *Ortografia Română în actuala sa stare de dezvoltare, de V. Dumbrava*, profesor la gimnasiu român din Beiuș. Conține: Prefață; Istoria Ortografiei; Regule ortografice și observări ortoepice; Interpunctiunea etc. — Acest studiu, scris într'o limbă clară și ușoră, e mai ales în împrejurările noastre de aci cât se póte de bine venit. El este cum se dice în prefață un „îndreptar“, merit o regulă — Pentru trebuințele sólei și pentru noul privat — scrierea în starea la care a ajuns astăđi în evoluțiunea ortografiei noastre. Nu e vorba aici de vre-o ortografie nouă, ci de ortografia, ce se practică de cătră majoritatea covirșitóre a Românilor și care în fond este ortografia Academiei Române. Autorul arată în acest studiu principiile și regulele după cari se póte urma cea mai corectă dintre ortografiile adoptate aci de usul comun și a căror basă este ortografia Academiei. Mai ales pentru Românii dela noi, de dincóce de Carpați, studiul acesta póte servi ca un îndreptar de mare folos. Un exemplar costă 40.

Petreceeri.

Tinerimea Academioă Română din Sălăgiu și Chior invită la petrecerea cu dans ce va aranja cu privilegiul adunării „Despărțământului al XVI-lea „Sălăgian-Chioran“ al Asociațiunei și cea a „Reuniunei Femeilor Române Sălăgene“. la 2 August n. c. în *Unimét* (sub scut sigur), în folosul „Reuniunei Femeilor Române Sălăgene“ și al bisericilor gr. cat. române din Unimét și Acăș. Comitetul arangiator: Grigorie Pop president, Vasile Hoblea și Iuliu Pop v. president; Antoniu Bălibanu secretar general; Mihai Bohățiel secretar II.; Ioan Bran cassar. Vasile Marc controlor. Pentru tinerime sunt subscriși 27 membrii în comitet.

Prețul de intrare: pentru o persoană 1 fl. Inceputul la 8 óre séra. Suprasolviri se vor chita prin diare.

NB. Trenul de cătră Caréi sosesc la gara din Acăș (cea mai de aprópe de Unimét, abia 1/2 ceas) dimineța la 7 și 3/4,

după améđi la 6 1/4; cel de cătră Zélan și Șimleu dimineța la 6 3/4, după améđi la 5 1/4. — La gară vor sta la dispoziție trăsuri gratuite. — De quartire gratuite va fi îngrijit. Măncări și beuturi bune se vor da pentru prețuri moderate.

Programa serbărilor din 2 August n. c.: I.) La 8 óre a. m. Sf. Liturgiă. II.) La 10 óre a. m. ședințele adunărilor. III.) La 2 óre p. m. banohet. IV.) La 8 óre séra petrecere.

În *Toplița română* se va arangea o petrecere de veră Dum. la 1 August n. c. (20 Iulie v.) în sala „Hotelului dela sóre“. Venitul curat este destinat în favorul biseriei române gr. or. din Toplița-română. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea de persoană 1 fl., de persoană în familie 80 cr. Pentru comitet: Georgiu Popescu, president; Ioan Mazere, vice-president.; Georgiu Maier, cassar; Dumitru Moisiu, controlor.

DIVERSE.

Ce este viétă? Invétatul botanist Candolle dice, că viétă constă din trei părți și anume: O parte a vieții e consacrată lucrărilor folosítóre șiei și societății; a doua odihnei și plăcerilor și a treia parte a vieții e consacrată unei mulțimi de ocupațiuni diferite, care nu aduc nici plăcere, nici folos. Arta de a governa viétă constă în a micșora tot mai mult partea acesta din urmă (a treia) și a spori cele două dintăi.

Deosebirea între ómeni atérnă dela proporția mai mult séu mai puțin potrivită, ce omul știe și póte să-o stabilească între aceste trei părți: partea de muncă, de odihnă și cea indiferentă a vieții.

Decă omul ia prea mult din partea odihnei și a plăcerii și îmulseșce pe cea a muncii, prin acesta slăbesce, se bolnăvesce și astfel se măresce partea a treia, adevă cea indiferentă, care e cea mai neînsemnată. Tot astfel se întâmplă și în cazul, decât se dá prea mult părții de odihnă; odihna și plăcerea încep a nu mai fi așa atrăgătóre, se nasce uritul și în sférșit omul ajunge érăși în partea indiferentă, prin care se perde tot, căștigul muncii fără a se puté spori cantitatea fericirii reale. Așa-déră tot-deuna trebuie omul să grijésoa, ca să nu creșcă partea a treia în detrimentul celorlalte două părți. Pentru a ajunge la țința acesta, trebuie: să se mai lase din datorințele, ce ar impune o polițetă prea mare; să se scurteze cât se póte mai mult timpul, care este silit omul al consacra operațiunilor materiale de viétă. Cu'un cuvânt, să-și reguleze omul astfel viétă, încât momentele pierdute să dispară, acesta e tactica cea mai potrivită pentru fericire și talent.

Pentru ca să se póta scurta partea vieții indiferente sunt două mijlóce, anume: *ordinea*, care contribuie, ca fiă-care lucrare să se facă mai ușor, și *obiceiul*, care economisesc timpul, ce s'ar perde totdeuna de câte-ori se gândesc, ce să facă mai întâi.

Ori-ce om, urmând acestor regule, va puté dice despre sine, că el trăsesc mai mult, mai fericit și mai folositor.

Administrația femeescă. În orașul Iamstown din America femeile înoc au căpătat drept de vot. La alegerea din urmă a funcționarilor orașului, tóte funcțiunile au fost ocupate cu femei, afară de primul orașului. Va să dică totuși — bărbatul e capul femeilor!... Luorul prim al femeilor funcționare a fost, ca să îndrepte purtarea morală decađută a bărbaților și mai iutăiu de tóte să-i opréscă dela jocul de cărți și acesta o fac nu prin legi, ci cu arma. Mai multe sute de femei înarmate cu bărđi și cu ciocane, au dat năvală asupra cluburilor cărțașilor. Alungând pe bărbați afară au zdrobit tot mobilierul, ér butóiele cu beuturi le-au aruncat pe stradă Poporul a întâmpinat cu aplause frenetice această reformă radicală.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Seiden-Damaste 65 Kr.

bs fl. 14.65 p. Met. — fomie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 35 kr. bis fl. 14.65 p. Met.

G. Henneberg's, Seiden-Fabriken (k. u. k. Hofl.), Zürich.

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Iulie 1897.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, Impr. calil. fer. ung. in aur 4 1/2%, etc.

Cursul pietei Braşov.

Din 22 Iulie 1897.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Banonote rom. Cump. 9.45 Vënd. 9.47, Argint rom. an. Cump. 9.42 Vënd. 9.44, etc.

ANUNCIURI

(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrisei administrațiunii. In cazul publicării unui anuiciu mai mult de odată se face scădământ, care crește cu cât publicare se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

Numere singuraticie din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potă cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu și în tutungeria I. Gross.

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: Duration and price. Pe trei luni. 3 fl. —, Pe șese luni. 6 fl. —, Pe un an. 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Table with 2 columns: Duration and price. Pe trei luni. 10 fr., Pe șese luni. 20 fr., Pe un an. 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: Duration and price. Pe an. 2 fl. —, Pe șese luni. 1 fl. —, Pe trei luni. 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Table with 2 columns: Duration and price. Pe an. 8 franci, Pe șese luni. 4 franci, Pe trei luni. 2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1897.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, etc.), train types, and departure/arrival times.

Notă: Orelle însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrati cu linii mai negre însemnăză orele de nopțe. — Semnul ← arată cu capul direcția, înătrău merge trenul.